

Briuselis, 2020 m. vasario 14 d.
(OR. en)

5767/20

COMPET 42
IND 15
MI 36

PRANEŠIMAS

nuo: Pirmininkaujanti valstybės narė

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Dalykas: *Pasirengimas 2020 m. vasario 27–28 d. Konkurencingumo tarybos posėdžiui*

Europos žaliasis kursas. Perėjimas prie neutralaus poveikio klimatui ir žiedinės ES pramonės

Komisijos pranešimas

Politiniai debatai

Rengiantis politiniams debatams 2020 m. vasario 27 d. Konkurencingumo tarybos posėdyje, delegacijoms pridedamas pirmininkaujanti valstybės narė pranešimas „Europos žaliasis kursas. Perėjimas prie neutralaus poveikio klimatui ir žiedinės ES pramonės“.

Konkurencingumo taryba, 2020 m. vasario 27 d.

Europos žaliasis kursas. Perėjimas prie neutralaus poveikio klimatui ir žiedinės ES pramonės Pasikeitimui nuomonėmis skirtas pirmininkaujančios valstybės narės informacinis dokumentas

2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos paskelbtame Europos žaliajame kurse išdėstyta, kaip pasiekti, kad iki 2050 m. Europa taptų pirmuoju neutralaus poveikio klimatui žemynu, stiprinti ekonomiką, gerinti žmonių sveikatą ir gyvenimo kokybę, rūpintis gamta ir nieko nepalikti nuošalyje.

2019 m. gruodžio 12 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino tikslą iki 2050 m. pasiekti neutralaus poveikio klimatui ES padėti, atkreipė dėmesį į Komunikatą dėl Žaliojo kurso ir paprašė Tarybos tęsti darbą atsižvelgiant į tai, kad ji patvirtino tą 2050 m. tikslą. Europos Vadovų Taryba pabrėžė, kad kita daugiametė finansinė programa (DFP) bus svariai prisidėta prie klimato politikos veiksmų.

Be to, Europos Vadovų Taryba akcentavo, kad visi atitinkami ES teisės aktai ir politika turi būti suderinami su poveikio klimatui neutralumo tikslo įgyvendinimu ir prisidėti prie jo įgyvendinimo, kartu laikantis vienodų sąlygų principo.

Europos žaliajame kurse pateikiamas veiksmų planas, kuriame pristatoma politika bei priemonės, skirtos visuose sektoriuose pasiekti mums reikalingų transformacinių pokyčių. Daugelis jų bus įgyvendinti pirmaisiais Komisijos kadencijos metais ir sudarys didelę 2020 m. Komisijos darbo programos dalį.

Komisija paskelbė, kad ji patobulins savo geresnio reglamentavimo gairių ir pagalbinių priemonių efektyvumą sprendžiant tvarumo ir inovacijų klausimus. Tikslas – užtikrinti, kad visų Žaliojo kurso iniciatyvų tikslai būtų pasiekti kuo veiksmingiau ir kuo mažiau apsunkinant, o visos kitos ES iniciatyvos atitiktų žaliąją priesaiką – „nepakenkti“.

Pirmininkaujanti Kroatija yra pasirengusi sudaryti palankesnes sąlygas diskusijoms Taryboje dėl visų šios srities pasiūlymų.

Pramonės mobilizavimas švariai žiedinei ekonomikai

Europos pramonei tenka pagrindinis vaidmuo ateities Europoje, nes pramonė yra svarbus tvaraus ir integracinio ekonomikos augimo šaltinis. Tvirta pramoninė bazė yra mūsų konkurencingumo ir gerovės pagrindas. Be šiuolaikinės pramonės visuomenės transformacija yra neįmanoma žengiant į tvarią, neutralaus poveikio klimatui ir skaitmeninę ateitį.

Kaip išdėstyta Europos žaliajame kurse, norint sukurti neutralaus poveikio klimatui žiedinę ekonomiką reikia visapusiškai mobilizuoti pramonę. Pramonės sektoriui ir visoms vertės grandinėms pertvarkyti reikia 25 metų – visos kartos. Europoje turi įvykti transformacija pereinant nuo linijinės prie žiedinės ekonomikos, t. y. nuo ekonomikos, kuri „išgauna – perdirba – parduoda – išmeta“, prie tokios, kuri remontuoja, pakartotinai panaudoja, atnaujina ir – tik išnaudojus šias galimybes – perdirba ir nukreipia išteklius atgal į gamybą. Kad būtų pasirengta 2050-iesiems, priimti sprendimus ir imtis veiksmų reikia per ateinančius penkerius metus.

Skubiai reikia skaitmeninimu užtikrintų naujų verslo modelių, kad būtų spartinamas žiediškumo diegimas ir skatinamas mūsų ekonomikos dematerializavimas, kad Europa taptų mažiau priklausoma nuo pirminių žaliavų.

Perėjimas suteikia progą plėsti tvarias ekonominės veiklos formas, kurių pagrindu sukuriama daug darbo vietų. Mažataršėms technologijoms, tvariems produktams ir paslaugoms pasaulinėse rinkose yra atsivėrusios plačios galimybės. Panašiai ir žiedinė ekonomika turi didelį naujos veiklos ir darbo vietų kūrimo potencialą. Tačiau transformacija vyksta per lėtai ir netolygiai.

Kita vertus, jeigu daug tarptautinių partnerių neturi tokių pat užmojų kaip ES, o ES didina savo užmojus klimato kaitos srityje, kyla anglies dioksido nutekėjimo rizika. Tokia padėtis susidarytų dėl gamybos perkėlimo iš ES į kitas šalis, kurių užmojis mažinti išmetamųjų teršalų kiekį yra mažesnis, arba dėl to, kad ES produktai būtų pakeisti importuojamais produktais, kurių taršos anglies dioksidu intensyvumas yra didesnis. Jei šis rizikos scenarijus išsipildytų, pasaulinis išmetamųjų teršalų kiekis nesumažėtų. Todėl Komisija svarsto galimybę sukurti pasienio anglies dioksido mokesčio mechanizmą pasirinktiems sektoriams (siekdama pateikti pasiūlymą 2021 m.).

2020 m. kovo mėn. Komisija priims ES pramonės strategiją. Ji turėtų spręsti dvejopą žaliosios ir skaitmeninės transformacijos, aktualios visoms atitinkamoms politikos sritims, iššūkį. Europa turi išnaudoti galimybes, kurias atveria skaitmeninė transformacija – ji atliks lemiamą vaidmenį siekiant Žaliojo kurso tikslų. Patikimesnės žiedinės pramonės vertės grandinės yra labai svarbios žaliajai ir tvariai ES pramonei ir suteikia konkurencinių pranašumų Europos Sąjungai – neutralaus anglies dioksido poveikio siekio iniciatorei. Įmonių valdymas turėtų keistis, nes daugelis įmonių dėmesį sutelkia į trumpalaikę finansinę gražą, o ne ilgalaikį vystymąsi ir tvarumą. Labai svarbu skatinti naujas bendradarbiavimo su pramonės subjektais formas ir investicijas į strategines vertės grandines. Atsižvelgiant į globalų kontekstą svarbu stiprinti Europos vertės grandines, siekiant didinti pramonės konkurencingumą ir strateginį savarankiškumą. Bendro Europos intereso projektai yra viena iš svarbių priemonių siekiant ES lygmeniu remti strategines vertės grandines, tačiau jie neturėtų būti vienintelė priemonė.

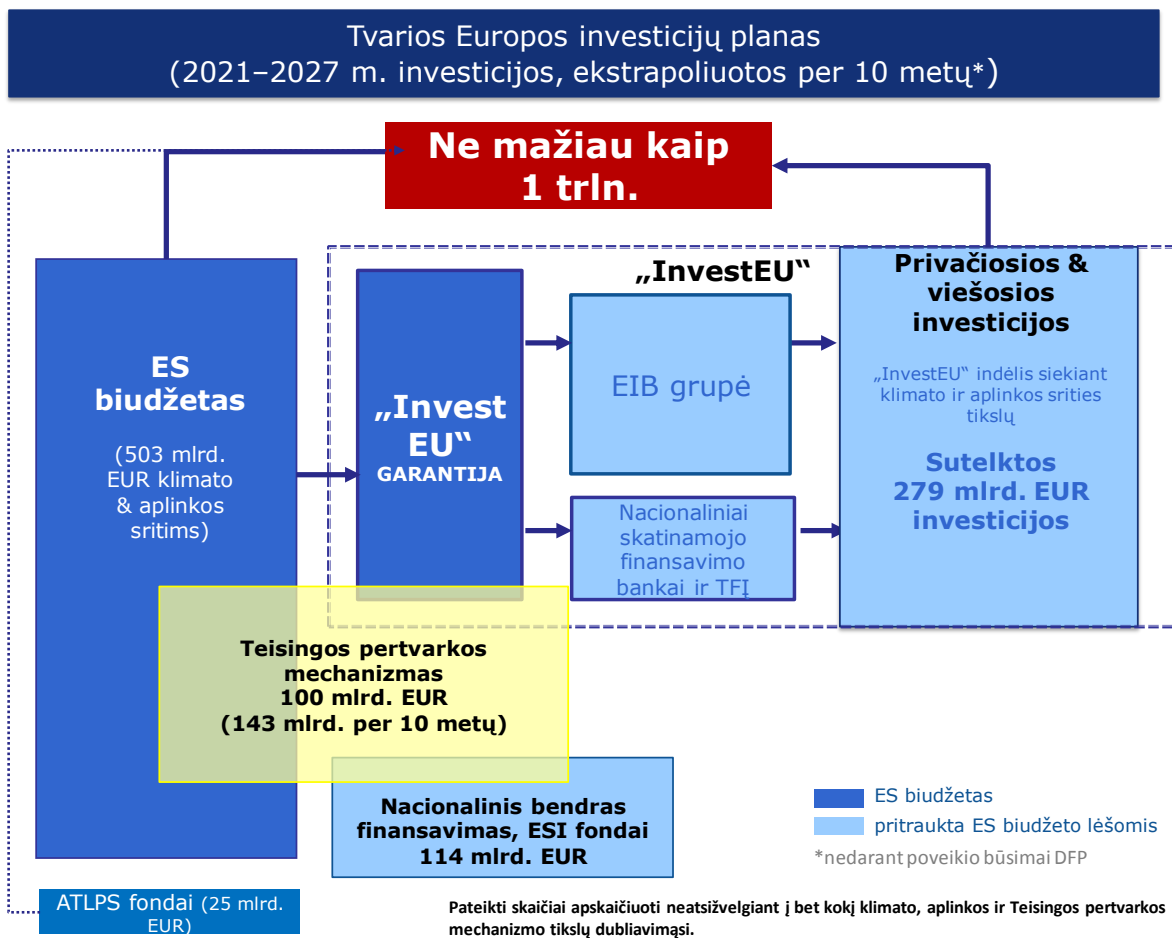
Europos ekonomikai yra būtinos energijai imlios pramonės šakos, tokios kaip plieno, cheminių medžiagų ir cemento, nes jos užtikrina tiekimą kelioms pagrindinėms vertės grandinėms. Būtina mažinti šio sektoriaus priklausomybę nuo iškastinio kuro ir jį modernizuoti. Energijai imlių pramonės sektorių aukšto lygio grupės paskelbtos rekomendacijos rodo, kad pramonė nusiteikusi siekti šių tikslų ¹. Jose išdėstyti veiksmai, kuriais būtų galima pasiųsti tinkamus rinkos signalus siekiant pritraukti naujas investicijas Europoje, padėti įmonėms įgyvendinti ekonomiškai efektyvius neutralaus poveikio klimatui užtikrinimo būdus ir pasinaudoti naujomis verslo galimybėmis Europoje ir užsienyje. Šiose rekomendacijose taip pat daug dėmesio skiriama poreikiui užtikrinti teisingą perėjimą, apsvarstyti poreikį suteikti darbuotojams naujų įgūdžių ir padėti nuo šių pramonės šakų priklausomoms bendruomenėms valdyti perėjimą. Be to, vienas iš strateginių uždavinių įgyvendinant Žaliąjį kursą yra užtikrinti nenutrūkstamą žaliavų tiekimą, kuris yra būtinas švarioms ir skaitmeninėms technologijoms.

¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_6353

Naujas žiedinės ekonomikos veiksmų planas kartu su pramonės strategija padės modernizuoti ES ekonomiką ir pasinaudoti žiedinės ekonomikos teikiamomis galimybėmis ES viduje ir pasaulyje. Pagrindinis naujosios politikos sistemos tikslas bus ES ir už jos ribų skatinti kurti eksperimentines rinkas, generuojančias neutralaus poveikio klimatui ir žiedinius gaminius, taip pat perorientuoti Europos ekonomiką kuo didesnio vertės išlaikymo ir kuo mažesnio pirminių išteklių naudojimo kryptimi. Į veiksmų planą bus įtraukta tvarių produktų politika, kuria bus užtikrinta, kad produktai būtų kuriami taip, kad būtų garantuojamas tvarumas ir žiediškumas bei mažesnis poveikis aplinkai ir socialinis poveikis per visą jų gyvavimo ciklą, remiantis palyginamais ir patikrinamais duomenimis. Pirmenybė bus teikiama medžiagų kiekio mažinimui ir pakartotiniam naudojimui prieš jas perdirbant. Bus skatinami nauji verslo modeliai ir nustatyti būtiniausi reikalavimai, kuriais remiantis bus neleidžiama į ES rinką pateikti aplinkai kenksmingų produktų. Tai sustiprins didesnę gamintojo atsakomybę.

Pereinant prie tvarios neutralaus poveikio klimatui ekonomikos reikės didelių investicijų visoje Europoje ir tvirto politikos atsako visais lygmenimis. Apskaičiuota, kad dabartiniams 2030 m. klimato ir energetikos tikslams pasiekti reikės 260 mlrd. EUR papildomų metinių investicijų, t. y. apie 1,5 % 2018 m. BVP. Šioms investicijoms reikės sutelkti viešąjį ir privatųjį sektorius. Siekdama padėti patenkinti šiuos investicinius poreikius, sausio 14 d. Komisija pristatė Europos žaliojo kurso investicijų planą (1 diagrama). Bent 25 % ilgalaikio ES biudžeto turėtų būti skirta veiksams klimato kaitos srityje, o Europos investicijų bankas – Europos klimato bankas – teiks papildomą paramą. Siekiant, kad privatusis sektorius prisidėtų prie perėjimo prie žaliosios ekonomikos finansavimo, 2020 m. Komisija pateiks atnaujintą tvaraus finansavimo strategiją.

1 diagrama. Finansavimo elementai pagal Tvarios Europos investicijų planą

Siekiant žaliajo kurso tvarumo tikslų lemiamas vaidmuo daugelyje įvairių sektorių teks skaitmeninėms technologijoms. Komisija ketina ieškoti priemonių, kaip užtikrinti, kad tokios skaitmeninės technologijos kaip dirbtinis intelektas, 5G, blokų grandinė, debesijos ir tinklo paribio (angl. *edge*) kompiuterija ir daiktų internetas galėtų paspartinti ir kuo labiau padidinti politikos veiksmingumą kovos su klimato kaita, žiedinės ekonomikos ir aplinkos apsaugos srityse. Šios technologijos gali paspartinti elektros energijos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių integravimą į Europos energijos rinkas ir paskatinti vartotojus taupyti energiją. Skaitmeninimas taip pat suteikia naujų galimybių nuotoliniu būdu stebėti oro ir vandens taršą arba stebėti ir optimizuoti energijos ir gamtos išteklių naudojimą. Taip pat Europai reikia tokio skaitmeninio sektoriaus, kuriame būtų rūpestingai atsižvelgiama į tvarumą. Todėl neseniai patvirtinta skaitmeninė strategija apima priemones, kuriomis siekiama pagerinti paties skaitmeninio sektoriaus – nuo plačiajuosčio ryšio tinklų iki duomenų centrų – energijos vartojimo efektyvumą ir rezultatus žiedinės ekonomikos aspektu. Be to, įgyvendindama minėtą Žiedinės ekonomikos veiksmų planą, Komisija planuoja ypatingą dėmesį skirti elektronikai, kad būtų šalinamos skubiai taisytinis elektroninių prietaisų žiediškumo spragos.

Atsižvelgiant į tai, konkurencingumo ministrų prašoma aptarti pagrindinius siūlomo Europos žaliojo kurso elementus ir pasikeisti nuomonėmis šiais klausimais:

Kaip ES ir nacionaline politika turėtų būti remiamos pramonės galimybės prisidėti siekiant neutralaus poveikio klimatui tikslo 2050 m.? Ar pagrindiniams pramonės sektoriams reikia specialios politikos ir priemonių, kad būtų pasiektas neutralus poveikis klimatui ir kiti Žaliojo kurso tikslai?

Kokia apimtimi energijai imlių pramonės sektorių aukšto lygio grupės paskelbtos rekomendacijos yra suderinamos su atsakymais į pirmus du klausimus? Kokių veiksmų ir priemonių reikia imtis ES lygmeniu siekiant sumažinti anglies dioksido nutekėjimo riziką?

Kaip skaitmeninimas gali palengvinti ir paspartinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos?
